

YENİ TÜRKÇE ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMININ ORTAOKULA UYGUNLUĞU

Ersoy TOPUZKANAMIŞ*

ÖZ

Türkçe öğretmenliği, 1992 yılında lisans düzeyinde kurulduğundan bu yana dört öğretim programı ile yürütülmüştür. Lisans düzeyindeki bu programların taşıması gereken en önemli özellik mezun edeceği öğretmenleri, hedef kitleye uygun niteliklerle donanımlı kılmasıdır. Bu programlardan ilk üçü çeşitli çalışmalarda hem bu açıdan hem daha farklı açılardan incelenmiştir. Bu çalışmanın amacı 2018-2019 eğitim-öğretim yılından itibaren uygulamaya konan Türkçe Öğretmenliği Lisans Programının ortaokul Türkçe dersine uygunluğu bakımından incelemektir. Çalışmada lisans programındaki “alan eğitimi” kodlu 42 ders ana inceleme materyali olarak, Türkçe, Okuma Becerileri ile Yazarlık ve Yazma Becerileri derslerinin öğretim programları karşılaştırma metni olarak seçilmiştir. Çalışma sonucunda Türkoloji geleneğini yansıtan “edebiyat” ve Osmanlı Türkçesi derslerindeki içeriklerin tam olarak uygun olmadığı, Türkçe eğitiminin kuramsal ve uygulamalı yönlerine ilişkin dersler ile dil bilimi derslerinin oldukça uygun olduğu gerekçeleriyle gösterilmiş ve programın ortaokula uygunluğunun artırılması hakkında çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Türkçe eğitimi, Türkçe öğretmenliği, program

ELIGIBILITY OF THE NEW TURKISH LANGUAGE TEACHING UNDERGRADUATE PROGRAM FOR MIDDLE SCHOOL

ABSTRACT

Turkish teaching has been carried out with four curricula since it was established in 1992 as undergraduate level. The most important feature of these undergraduate curricula should be, to equip the teachers to graduate with qualifications eligible for the target group. The first three of these programs have been examined in certain studies from this perspective and also from different perspectives. The aim of this study is to examine the Turkish Language Teaching Undergraduate Curriculum, which has been implemented since the 2018-2019 academic year, in terms of suitability for secondary school Turkish lesson. In the study, 42 courses with the code of "field education" in the undergraduate program are the main study materials; The curricula of Turkish, Reading Skills, and Writing and Writing Skills courses are selected as the comparison text. As a result of the study, it has been demonstrated that the contents of “literature” and Ottoman Turkish lessons that reflect the tradition of Turcology are not completely appropriate, and the courses related to the theoretical and applied aspects of Turkish education and linguistics courses are quite suitable, and various suggestions have been made to increase the eligibility of the curriculum to the secondary school.

Keywords: Turkish education, Turkish teaching, curriculum

GİRİŞ

Türkiye’de öğretmen yetiştirme geçmişine bakıldığında Osmanlı döneminde söz gelimi Darülmüallimîn-i Âliyede edebiyat ve fen şubeleri genel bir ayırımın olduğunu düşündürse de temel anlamda branşlaşmanın cumhuriyet ile başladığı bilinmektedir (Ergin, 1977; Muallim Cevdet, 1916; Ünal & Birbudak, 2013). Türkçe öğretmenleri de 1920’lerin sonundan 1980’lerin başına kadar eğitim enstitüleri ile yüksek öğretmen okullarındaki Türkçe ve / veya edebiyat bölümlerinde yetiştirilmiştir (T.C. Yükseköğretim Kurulu, 2007). Bu sürece programlardaki alan derslerinin bütün derslere oranı üzerinden bakıldığında şöyle bir görünüm izlenmektedir (Uçgun, 2006):

* Doç. Dr., Balıkesir Üniversitesi, Necatibey Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Balıkesir, ersoytopuzkanamis@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0997-6013>.

- 1931 Türkçe-Edebiyat Şubesi: *Türkçe-Edebiyat* 15/81, *Garp Edebiyatı* 4/81, *Hususi Usul-i Tedris* 1/81, *Tatbikat* 4/81;
- 1941 Türkçe Bölümü: Türk Dili Bilgisi 6/62, Kompozisyon 6/62, Edebî Metinler 6/62, Edebiyat Tarihi 4/62, Yazı 2/62, Garp Edebiyatı 6/62, Garp Metinleri 3/62, Türkçenin Hususi Öğretim Usulü ve Ders Tatbikatı 6/62;
- 1944 Türkçe Bölümü: Türk Dili Bilgisi 6/63, Kompozisyon 6/63, Edebî Metinler 6/63, Edebiyat Tarihi 4/63, Yazı 2/63, Garp Edebiyatı Metinleri 6/62, Ortaokul Ders Kitapları Üzerinde Çalışmalar 4/63, Türkçenin Hususi Öğretim Metodu ve Ders Tatbikatı 5/63;
- 1948 Toplu dersler: Türk Dili ve Edebiyatı 10/60;
- 1949 Edebiyat Grubu: Türk Dili ve Edebiyatı 12/63;
- 1957 Edebiyat Bölümü: Türk Dili ve Edebiyatı 16/64 (edebiyat bilgisi, okuma eğitimi, dil bilgisi sözlü ve yazılı anlatım), Yazı 2/64, Seminer ve Uygulama 8/64;
- 1966 Türkçe Bölümü: Kompozisyon 4/64, Türk Dil Bilgisi 6/64, Edebiyat Bilgileri 3/64, Eski Türk Edebiyatı 7/64, Yeni Türk Edebiyatı 11/64, Yazı 2/64, Seminer ve Uygulama 5/64;
- 1968 Türkçe Bölümü: Türkçe-Kompozisyon 6/96, Türkçe Dil Bilgisi 8/96, Edebiyat Bilgileri 4/96, Eski Türk Edebiyatı 9/96, Yeni Türk Edebiyatı 11/96, Halk Edebiyatı 4/96, Batı Edebiyatı 6/96, Yazı 2/96, Seminer 6/96, Özel Öğretim Metodu ve Uygulama 3/96.

Yukarıda verilen bilgilere bakıldığında öncelikle bölümün 15 yıl *Türkçe-Edebiyat*, 18 yıl *Edebiyat*, 20 yıl ise *Türkçe* olarak adlandırılmış olması dikkat çekmektedir. Bölüm adında görünen bu farklılık aslında hem alanın daha çok dil ve edebiyat bilgisi olarak düşünüldüğünün hem de sınırlarının net olarak çizilemediğinin bir göstergesidir. Benzer biçimde, ders adlarına bakıldığında da edebiyat ve dil bilgisi içeriğinin her programda yerini korumasının yanında sadece bazı programlarda Türkçe eğitime özgü derslerin yer aldığı görülmektedir.

Eğitim enstitülerinin kapatılarak yüksek öğretmen okullarının kurulması da sözü edilen bu durumu değiştirmemiştir. Hatta 1980'li yılların başında yüksek öğretmen okulunda ve 1982'den itibaren, bu okulların yerine kurulan eğitim fakültelerinde, ortaokula Türkçe öğretmeni yetiştirme konusunun ihmal edildiği ve sadece liseye Türk dili ve edebiyatı öğretmeni yetiştiren bölümlerin faaliyete devam ettiği bilinmektedir (Güzel, 2003; Uçgun, 2006). Bu durum 1992 yılında Türkçe öğretmenliği lisans programının açılmasına kadar bu şekilde devam etmiştir.

Türkçe Öğretmenliği bir lisans düzeyinde 1992 yılında Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliğinin altında bir program olarak kurulduğundan bu yana 1992, 1998, 2005 ve 2018 yıllarında olmak üzere dört program ile öğretmen yetiştirilmiştir. Kurucu ve ders veren ilk öğretim elemanlarının Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı ile Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği alanlarından yetişmiş kimseler olmasının da etkisiyle ilk müfredata Türkçe eğitimi derslerinin yanı sıra yoğun bir Türkoloji eğitimi konmuştur. 1998'deki değişiklik (T.C. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı, 1998) ile Türkçe Öğretmenliği programına yan alan olarak eklenen Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programının dersleri getirilerek Türkçe eğitimi ile dil ve edebiyat bilgisi içeriği görece azaltılmıştır. 2006 yılında uygulanmaya başlanan değişiklikte ise Türkçe eğitimi içeriğinin görece genişletilip dil bilimi içeriğinin eklenmesinin yanı sıra dil ve edebiyat bilgisi içeriğinin biraz daha daraltıldığı görülmektedir. 2016 yılındaki düzenleme ile derslerde yapılan bazı değişikliklerin yanında özellikle seçmeli derslerin meslek bilgisi, genel kültür ve alan eğitimi kodlu olarak gruplandırılarak her dersi o alanda doktora yapmış veya doçentlik almış kişilerin verebilmesi şartının konması çok önemli bir farklılık getirmiştir.

Geçmişten günümüze ilköğretimdeki Türkçe eğitimi, temelde dil becerilerinin geliştirilmesini amaçlayan bir ders olmuştur. Bu durum 1870’lerden bugüne aşağı yukarı böyledir (Topuzkanamış, 2019, baskıda). Fakat Türkçe öğretmeni yetiştirme tarihine bakıldığında çoğunlukla dil ve edebiyat bilgisi içeriğinin Türkçe eğitimi içeriğinden fazla olduğu görülmektedir. Lisans düzeyindeki programlarda içerik giderek dengelense de durum değişmemiştir. Lisans programlarında hâlen varlığını sürdürse de edebiyat içerikli derslerin bu yeterliklere uygun olmadığı da dile getirilmektedir (Ateş, 2015; Kurudayıoğlu & Tüzel, 2011). Şahbaz ve Çekici (2012) Türkçe eğitiminin alanlarını *okuma eğitimi, konuşma eğitimi, dinleme eğitimi, yazma eğitimi, dil bilgisi öğretimi, ilkökuma yazma öğretimi, çocuk edebiyatı, Türkçe öğretmeni yetiştirme, Türkçe eğitiminin tarihi* olarak; bunun yanında *gelişim psikolojisi, öğrenme psikolojisi, ölçme ve değerlendirme, metin dilbilim, toplum dil bilim, edimbilim, ses bilim, anlam bilim, söz dizimi, yazınbilim, sosyoloji, psikoloji, tarih, tıp, ikna, etkili iletişim, yapay zekâ, duygusal zekâ, NLP* gibi konuları da Türkçe eğitiminin bağlantılı olması gereken yan alanlar olarak belirlemiştir. Ne yazık ki bu belirlemenin tamamıyla lisans programlarına yansıdığı görülmemektedir. Bu çalışmada 2018 yılından itibaren uygulanmaya başlanan Türkçe Öğretmenliği Lisans Programındaki derslerin içerik olarak ortaokul Türkçe eğitimi programlarına ne ölçüde uyduğu belirlenmeye çalışılacaktır. Bu sayede yeni programın amaca uygunluğu konusunda bir fikir elde edileceği umulmaktadır.

YÖNTEM

Betimsel nitelikte olan çalışmanın yöntemi nitel araştırma içinde yer alan doküman analizi olarak belirlenmiştir (Cansız Aktaş, 2014, ss. 365–366; Merriam, 2013, ss. 142–145; Yıldırım & Şimşek, 2006, ss. 193–201). Konu lisans programının ortaokula uygunluğu biçiminde belirlendiği için temel doküman yeni lisans programıdır. Bunun yanında karşılaştırma ögesi olarak şu üç program metni seçilmiştir: 2019 yılında yayımlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar), 2018 yılında yayımlanan Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı (Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 5 veya 6. Sınıflar), 2018 yılında yayımlanan Yazarlık ve Yazma Becerileri Dersi Öğretim Programı (Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar). Ortaokul programlarına Talim Terbiye Kurulunun, lisans programına ise Yükseköğretim Kurulunun internet sitesinden erişilmiştir. Yeni Türkçe Öğretmenliği Lisans Programında 52 zorunlu dersin 16’sı meslek bilgisi, 8’i genel kültür, 28’i ise alan eğitimi; 52 seçmeli dersin de 22’si meslek bilgisi, 16’sı genel kültür ve 14’ü alan eğitimi kodludur. Araştırma kapsamında amaçlı örnekleme uygun olarak sadece alan eğitimi kodlu olan 42 ders, çalışma materyali olarak seçilmiştir.

Ortaokul programlarına genel olarak bakıldığında dil becerilerini geliştirme ve dil bilgisi öğretimi alanları karşımıza çıkmaktadır. Bu metinlerde karşılaştırılacak alt ögeler lisans programındaki Alan Eğitimi (AE) kodlu zorunlu ve seçmeli derslerin içerikleri ve ortaokul programlarındaki amaç ve kazanım ifadeleridir. Amaç ve kazanımlar temelde okuma, dinleme, konuşma ve yazma ile dil bilgisi alanlarında daha yetkin hâle gelme amacına yönelik olduğu için lisans programındaki ders içeriklerinin de dil becerileri ve dil bilgisini doğrudan veya dolaylı olarak geliştirmeye yönelik olup olmadığına bakılacaktır. Bundan başka, Türkçe öğretmeni olacak kişilerin öğrencilerinde geliştirecekleri alanlarda da yetişmiş ve yetkin olmaları bekleneneğinden, lisans derslerinin Türkçe öğretmeni adaylarının anlama ve anlatma düzeylerini yükseltici olup olmadığı da bir ölçüt olarak düşünülecektir. Derslerin uygunluk düzeyinin, keskin bir puanlamaya tabi tutulup belirlenmesi mümkün ve doğru olamayacağı için, gerekçeleri belirtilerek bir uygunluk aralığı içerisinde derslerin durumu ortaya konmaya çalışılacaktır.

BULGULAR ve YORUMLAR

Edebiyat Bilgi ve Kuramları 1 ve 2: *Edebiyat alanının temel kavramları ve bu kavramlar arasındaki ilişkiler; edebî eserlerin temel özellikleri ve edebî dilin niteliği (nesir/nazım); edebiyat biliminin dalları ve yöntemleri; edebiyat kuramları, edebî akımlar. Başlangıcından günümüze Türk edebiyatında dönemler, edebî topluluklar ve sanat anlayışları. Türk edebiyatında yer alan edebî türler; edebî türlerin içerdiği biçimsel ve yapısal özellikler (nazım şekilleri; vezin, kaftiye, redif vb.), edebî sanatlar.* Bu içeriğin, dil becerilerini veya dil bilgisi alanını geliştirmeye yönelik olmadığı, daha

çok lise edebiyat müfredatındaki konulardan bazılarının bir tekrarı niteliğini taşıyarak edebî metinlerin felsefi ve teknik yönlerini kavramaya yönelik olduğu görülmektedir. Dersin, sadece öğretmen adaylarının okuduğunu anlama düzeylerinin yükselmesine ve söz varlığının zenginleşmesine yararı olması ihtimali bulunduğundan, ortaokula çok az uygun olduğu söylenebilir.

Osmanlı Türkçesi 1 ve 2: *Osmanlı Türkçesi, Arap harfli Türk abecesi, bitişik ve ayrı harfler, Osmanlı Türkçesinin kuralları, Arap harfli Türk alfabesiyle yazılmış basit Osmanlıca metinleri okuma çalışması, Arap harfli Türk alfabesiyle basit kelimeler kullanarak yazma çalışmaları, Osmanlı Türkçesinin dil ve yazım özellikleri, Arapça ve Farsça sözcükler, tamlama çeşitleri; Arap harfli Türk alfabesiyle yazılmış Osmanlıca metinleri okuma çalışmaları, Arap harfli Türk alfabesiyle yazma çalışmaları.* Bu dersin de yine ortaokul Türkçe eğitimine yönelik olmayıp Osmanlı son dönemi metinlerini doğru okuma ve yazma amacına hizmet ettiği görülmektedir. Yine sadece öğretmen adaylarının okuduğunu anlama düzeyleri ve söz varlığına olumlu etkisi olabileceği düşüncesiyle dersin çok az uygun olduğu söylenebilir.

Türk Halk Edebiyatı 1 ve 2: *Türk Halk Edebiyatının mahiyeti, kavram alanı, tarihsel süreci; Halk Edebiyatının kolları; İslâmiyet öncesi ve sonrası eski Türk destanları, masalları, efsaneleri, halk hikâyeleri ve şiirleri, Halk edebiyatı metinleri üzerinde çözümleme çalışmaları ve bu metinlerden ilköğretim için uygun olanlarını seçme çalışmaları. Türk Halk şiiri ve temel özellikleri, halk şiirinin dil özellikleri, yöresel kullanımları; halk şiirinin önemli temsilcileri ve eserleri; halk şiiri ve halk hikâyelerinin eğitsel işlevleri, temel eğitim düzeyinde kullanılacak halk şiiri örneklerinin seçimi.* Bu dersin içeriği, genel olarak bazı lise edebiyat konularının bir tekrarı görünümündedir. Fakat metin çözümleme ifadesinin öğretmen adaylarının okuduğunu anlama düzeylerini yükseltmesi ve çözümlenen metinlerin ortaokulda kullanılma ihtimali dolayısıyla; hedef kitleye uygun metin seçmede Türkçe öğretmenin kazanımlar doğrultusunda işlemek veya materyal hazırlamak için kullanacağı metni seçme becerisini geliştirme ihtimalinden ötürü dersin kısmen uygun olduğu söylenebilir.

Yeni Türk Edebiyatı 1 ve 2: *Yeni Türk Edebiyatının oluşumu ve gelişimini belirleyen unsurlar; Tanzimat dönemi Türk edebiyatının başlıca temsilcileri ve eserleri üzerine çalışmalar, dönem içinde önem kazanan sanatçıların toplumsal, kültürel etkilerinin yapıtlarından yola çıkarak belirlenmesi. Servet-i Fünun ve Fecr-i Âti dönemi Türk edebiyatında belli başlı kişilikler ve döneme yön veren toplumsal olaylar. Bu dönemlere ait ve karakteristik özellikler gösteren ürünlerin çözümlenmesi ve Türkçe eğitimi açısından değerlendirilmesi. Millî Edebiyat dönemindeki düşünce hareketleri, bu hareketlerin ortaya çıkardığı edebiyat yönelimlerinin eserler üzerinden incelenmesi, Millî Edebiyat döneminin 20. yy. Türk edebiyatına etkileri; Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatında 50'li yıllara kadar olan gelişmeler; düzyazı, şiir ve tiyatro alanında ortaya çıkan önemli yapıtların incelenmesi; bu dönemlere ait önemli edebiyatçıların belirgin özellikleriyle tanıtılması.* Bu dersin içeriği de çoğunlukla lise müfredatının bir kısmının tekrarı niteliğindedir. Burada yine metin inceleme ifadesi dersin kısmen uygun olduğuna bir kanıt sayılabilir. Metin incelemenin öğretmen adaylarının okuduğunu anlama düzeylerini yükseltme ve söz varlığını geliştirme olasılığı taşıdığı söylenebilirse de metinlerin 1950'li yıllara kadar olan dönemle sınırlı tutulmuş olması öğretmen adaylarının hedef kitleye uygun metin seçme becerisini geliştirmesine fazla olanak sunmayacaktır. Bu bakımlardan dersin kısmen uygun olduğu söylenebilir.

Eski Türk Edebiyatı 1 ve 2: *Eski Türk Edebiyatının mahiyeti, kavram alanı; Divan edebiyatının temel özellikleri, belli başlı türleri ve önemli temsilcileri; 15.-16. yy. Türk Edebiyatından seçme metinler üzerinde inceleme çalışmaları. Dönemin dil anlayışı, toplumsal durumu ve dünya görüşünü ortaya koyacak çalışmalar. Divan şiirinde vezin: Aruz ölçüsünün temel mantığı, Aruz ölçüsünün melodisini öğretmeye yönelik çözümleme çalışmaları; 17.-18. yy. Türk Edebiyatından seçme metinler üzerinde inceleme çalışmaları.* Bu dersteki içerik, keza diğer edebiyat dersleri gibi lise müfredatının bir tekrarı özelliği göstermektedir. Ortaokul Türkçe dersi amaç ve kazanımlarına uygun olmayan dönem ve ders

sadece öğretmen adaylarının okuduğunu anlama düzeylerini yükseltme ve söz varlığını zenginleştirme ihtimali taşımaktadır. Bu bakımdan dersin ortaokula uygun olmadığı söylenebilir.

Dünya Edebiyatı: İlk örneklerinden günümüze dünya edebiyatı, dünya klasikleri; edebiyat akımları; Batı edebiyatının (Rus, Alman, Fransız, İngiliz vb.) belli başlı yazarları/şairleri ve eserleri; Doğu edebiyatının (Arap, Fars, Hint vb.) belli başlı yazarları/şairleri ve eserleri; Dünya klasiklerinden yapılacak bir seçkinin, çağdaş edebiyat çözümleme anlayışları doğrultusunda incelenmesi. Bu ders de lise müfredatını yansıtan bir derstir. Metin inceleme çalışmalarının, kendi okuduğunu anlama ve söz varlığını geliştirmelerinde öğretmen adaylarına yardımcı olacağı ve bu metinlerden bazılarının hedef kitlede kullanılma ihtimali düşünülürse dersin ortaokula kısmen uygun olduğu söylenebilir.

Çocuk Edebiyatı: Dünyada ve Türkiye’de çocuk edebiyatı tarihi, çocuk edebiyatı ve okuma alışkanlığı/kültürü; çocuk edebiyatı ürünlerinin taşınması gereken nitelikler (tasarım, içerik ve eğitsel); yazınsal çocuk edebiyatı türleri (şiir, öykü, roman vb.), bilgilendirici-öğretici çocuk edebiyatı türleri; çocuk klasikleri; çocuklara seslenen diğer yazınsal türler (destan, masal, efsane) ve dilsel gereçlerin (sayısmaca, tekerleme, bilmece vb.) çocukların gelişimlerine katkıları; çocuk edebiyatı ürünlerinin yaş gruplarına göre seviyelendirilmesi; görsel medya ve çocuk (çocuklar için çizgi film/çizgi sinema/animasyon); çocuk edebiyatı ürünleri üzerine incelemeler. Dersin içeriği, Türkçe öğretmenin dersinde kullanacağı metinlerin özellikleri ile bu metinlerin öğrencilere verilmesinde dikkat edilecek hususların kuramsal kısmına ilişkin bir görünüm sunmaktadır. Bu bakımdan dersin ortaokula oldukça uygun olduğu söylenebilir.

Türk Dil Bilgisi 1, 2, 3 ve 4: Türkçenin tarihsel gelişimi ve yayılma alanı; Türk dilleri ailesi; Türkiye Türkçesinin ses bilgisi özellikleri; sesler (ünlü ve ünsüzler), ünlü ve ünsüzlerin özellikleri; ses uyumları (ünlü uyumu, ünsüz uyumu); ses (ünlü ve ünsüz) değişimleri (darlaşma, yuvarlaklaşma, benzeşme, ayrışma, türeme, düşme, ötümlüleşme, ötümsüzleşme, kaynaşma, ünlü çatışması, ikizleşme), kaynaştırma ünsüzleri, bağlantı ünlüsü; hece; yazım bilgileri, tarih boyunca kullanılan Türk alfabeleri; yazımın önemi ve gerekliliği; ses değişimlerinin yazıda gösterilmesi; hecelerin yazılışı, satır sonlarında sözcüklerin hecelere bölünerek yazılışı; yazım uygulamaları. Türkçenin yapısal özellikleri, şekil bilgisi; sözcük (kök, gövde, taban, ek), kökenlerine göre sözcükler [yerli sözcük, yabancı sözcük; köken bilgisi (etimoloji)], yapılarına göre sözcük türleri (yalın, türemiş, birleşik), türlerine göre sözcükler [ad, önad (sıfat), eylem (fiil), belirteç (zarf), adil (zamir), bağlaç, ilgeç (edat), ünlem]; Türkçenin ekleri, (yapım ekleri, çekim ekleri, fiilimsi ekleri, çatı ekleri, ek fiil ekleri); Türkçede sözcük türetme yolları; sözcük vurgusu; yazım kuralları. Sözcük ve sözcük bilgisi çalışmaları; ad (isim), önad (sıfat), adil (zamir), belirteç (zarf); eylem (fiil); ilgeç (edat), bağlaç, ünlem; uygulama çalışmaları. Cümle bilgisi, sözdizimi, Türkiye Türkçesi söz diziminin genel özellikleri-ilkeleri; belirtme öbekleri; cümle, cümlenin öğeleri, türleri, cümle çözümleme. Dersin içeriğindeki konular büyük oranda ortaokul Türkçe dersindeki dil bilgisi içeriğiyle örtüşmektedir. Ortaokul konularının bir tekrarı özelliğinde olan ders içeriğinin öğretmen adaylarının öğreteceği bilgilerin tazelenmesi anlamında da düşünülmesi gerekir. Bu bakımdan dersin ortaokula büyük oranda uygun olduğu rahatlıkla söylenebilir.

Dil Eğitiminin Temel Kavramları: Dil eğitiminin kavram alanını oluşturan başlıca disiplinler. Dil eğitiminin temel kavramları; okuma, dinleme, yazma, konuşma eğitimiyle ilgili kavramlar; metin bilgisi, kelime hazinesi ve dil bilgisi ile ilgili kavramlar. Dil eğitimiyle dolaylı ilişkisi olan alanlardan (edebiyat, iletişim, felsefe, sosyoloji, psikoloji, bilişsel bilim vb.) dil eğitimine aktarılan kavramlar. Türkçe eğitimi lisans programına ilk kez eklenen bu dersin, alanın temel kavramlarıyla ilgili bilgilerin öğretmen adaylarına aktarılması açısından ortaokula uygun bir ders olduğu görülmektedir.

Türkçe Öğrenme ve Öğretme Yaklaşımları: Türkçe öğrenmenin ve öğretmenin anlamı; Türkçe öğretiminin amacı ve temel ilkeleri; Türkçe öğretiminin tarihçesi; öğrenme ve öğretim yaklaşımlarının Türkçe öğretimine yansımaları; Türkçe öğretiminde temel beceriler; sınıf-içi uygulama örnekleri; Türkçe öğretiminde güncel eğilimler ve sorunlar; etkili bir Türkçe öğretiminin bileşenleri; Türkçe öğretimine sosyal, kültürel ve ekonomik açıdan bakış. Önceki programlardaki özel öğretim yöntemleri

dersinin içeriğinin bir kısmını kuşatan bu yeni dersin de Türkçe eğitiminin temelleriyle ilgili kuramsal bilgilerin aktarıldığı ve alanla ilgili bir farkındalık ve anlayış kazandırılması hedeflenen bir ders olması dolayısıyla ortaokula tamamen uygun olduğu söylenebilir.

Türkçe Öğretim Programları: Öğretim programlarıyla ilgili temel kavramlar; Türkçe dersi öğretim programlarının geçmişten günümüze gelişimi; güncel Türkçe dersi öğretim programının yaklaşımı, içeriği, geliştirmeyi amaçladığı beceriler; öğrenme ve alt öğrenme alanları; kazanımların sınıflara göre dağılımı ve sınırları, diğer derslerle ilişkisi; kademeler arasındaki Türkçe dersi öğretim programlarının ilişkisi; kullanılan yöntem, teknik, araç-gereç ve materyaller; ölçme değerlendirme yaklaşımı; öğretmen yeterlilikleri. Yine eski özel öğretim yöntemleri dersinin içeriğine benzeyen bir alanı kuşatan bu yeni dersin de Türkçe eğitiminin daha teknik konularıyla ilgili etraflı bilgi aktarmayı amaçlaması dolayısıyla ortaokula tamamen uyduğu söylenebilir.

Dinleme Eğitimi: Dinleme eğitimiyle ilgili temel bilgiler (temel kavramlar, tarihsel süreç vb.); dinlemenin fiziksel ve zihinsel unsurları; bellek ve özellikleri (kısa süreli bellek, uzun süreli bellek; anısal bellek, anlamsal bellek ve işlemsel bellek); dinleme kelime hazinesi ve söz varlığı ilişkisi; dikkat; dinleme kusurları; dinleme süreçleri; dinleme becerisinin geliştirilmesi, konuşmadaki prozodik özellikleri (vurgu, ton, ezgi vb.) tanıma; dinleme ve izleme, beden dili özelliklerini anlamlandırma; dinleme becerisine yönelik eğitim ortamları; dinleme yöntem ve teknikleri; dinleme becerisini ölçme ve değerlendirme; dinleme etkinlikleri tasarlama. Türkçe eğitiminin temel derslerinden olan dinleme eğitiminin hem becerinin kuramsal kısmı hem de ortaokulda öğrencilerin dinleme becerilerinin geliştirilmesinde yapılacak etkinlikler ile ilgili bilgilerin aktarılması bakımından ortaokula oldukça uygun olduğu görünse de dersin uygulama boyutunun sınırlı oluşu uygunluk düzeyini düşürmektedir.

Okuma Eğitimi: Okuma eğitimiyle ilgili temel bilgiler (temel kavramlar, tarihsel süreç vb.); okumanın fiziksel ve zihinsel unsurları; bellek ve özellikleri (kısa süreli bellek, uzun süreli bellek, anısal bellek, anlamsal bellek ve işlemsel bellek); okuma kelime hazinesi ve söz varlığı ilişkisi; dikkat; okuma kusurları; okuma süreçleri; okuma becerisinin geliştirilmesi; akıcı okuma (sesli ve sessiz akıcı okuma teknikleri); metin türlerine göre okuma, okuma becerisine yönelik eğitim ortamları; okuma yöntem ve teknikleri; okuma becerisini ölçme ve değerlendirme; okuma etkinlikleri tasarlama. Türkçe öğretmenin gelişirmekle yükümlü olduğu becerilerden olan okumayla ilgili bu ders de kuramsal bilgiler ve yapılacak etkinliklerde dikkat edilecekler hakkında içerik bilgisi vermesi bakımından ortaokula oldukça uygun olmakla birlikte, uygulama azlığı bu dersin de uygunluk derecesini düşürmektedir.

Yazma Eğitimi: Yazma eğitimiyle ilgili temel bilgiler (temel kavramlar, tarihsel süreç vb.), yazma becerisinin fiziksel ve zihinsel süreçleri; yazma ve bellek-söz varlığı ilişkisi; yazılı anlatımın aşamaları, cümle/paragraf/ metin düzeyinde anlatım; metinsellik ölçütlerinin (bağdaşlılık, tutarlılık vb.) oluşturulması; metin türleri, yazılı anlatım (tartışmacı, ikna edici, bilgilendirici, estetik yazma vb.); yazma yöntem ve teknikleri; süreç temelli, planlı yazma modelleri; noktalama ve yazım kurallarının öğretimi; yazma becerisine yönelik eğitim ortamları; yazma eğitiminde ölçme ve değerlendirme; yazma etkinlikleri tasarlama. Eskiden beri dil derslerinde geliştirilmesi beklenen bir beceri olan yazmayla ilgili bu ders de kuramsal ve uygulamaya dayalı bilgi içermesi bakımından ortaokula oldukça uygun olmakla beraber uygulama eksikliği dolayısıyla yeterli değildir.

Konuşma Eğitimi: Konuşma eğitimiyle ilgili temel bilgiler (temel kavramlar, tarihsel süreç vb.), konuşmanın fiziksel ve zihinsel unsurları; konuşma bellek-söz varlığı ilişkisi, eş zamanlı (duyusal bellek aracılığıyla) ve art zamanlı (anısal bellek aracılığıyla) düşünme; beden dili ve unsurları; konuşmada prozodik özelliklerin (vurgu, ton, ezgi vb.) üretilmesi; konuşma türleri, sözlü anlatım (tartışmacı/ikna edici, bilgilendirici, estetik konuşma vb.) ve karşılıklı konuşma; konuşma becerisine yönelik eğitim ortamları; konuşma yöntem ve teknikleri; konuşma becerisini ölçme ve değerlendirme, konuşma etkinlikleri tasarlama. Türkçe derslerinin önemli bir becerisi olan konuşmayla ilgili bu ders

de diğer beceri dersleri gibi konunun kuramsal ve uygulamalı bölümleri hakkında barındırdığı içerik dolayısıyla ortaokula oldukça uygun olmasına rağmen uygulamanın zayıf kalması uygunluğunu zedelemektedir.

Dilbilimi: *Dilin muhtelif tanımları, Dünya dilleri hakkında genel bilgiler; 20. yy başlarına kadar doğu ve batı geleneğinde dil çalışmalarına tarihsel bir bakış (İlk Çağ'da dil çalışmaları, Orta Çağ'da dil çalışmaları); 20. yüzyılda dil bilim kavramının ortaya çıkışı; dil bilimin dalları ve çalışma alanları; Ferdinand De Saussure ve Yapısalcı dil bilim kuramı (Cenevre Dil bilim Okulu). Yapısalcı anlayışı benimsemiş dil bilim okulları; Prag Okulu, Fransız İşlevselciliği (Andre Martinet), Gustave Guillaume ve Psikomekanik, Kopenhag Okulu ve Glosematik, Amerikan Yapısalcılığı (Franz Boas, Edward Sapir, Leonard Bloomfield, Zellig Sabetai Harris), Noam Chomsky ve Üretken Dönüşümsel Dil Bilgisi Kuramı, Dil Bilim Kökenli Dil Bilgisi Kuramları. Kuramların, teorik ve uygulamalı düzeyde dil öğretimiyle ilişkilendirilmesi. Türkçe eğitimi alanının temel malzemesi olan dilin kuramsal ve felsefi kısımlarına ilişkin olan bu ders içeriğindeki dilbilimi tarihi konularının yoğunluğu dolayısıyla ve seçmeli konumdaki diğer dilbilim dersleri olmaksızın oldukça soyut kalacağı için ortaokula kısmen uygun sayılabilir.*

Metindilbilim: *Metindilbilimin temel ilke ve kavramları (tümce, önerme, sözce; metin ve metinsellik ölçütleri: üretici/metin ve alıcı merkezli), metin türü, söylem ve metin türü sınıflamaları; metin türlerinin dilsel görünüşleri; anlatı söylemi, anlatı metinleri ve dil aktarımı; söz eylem kuramı. Dilbilimi alanının bir alt kolu sayılabilecek bu dersin, konuyla ilgili temel kuramsal bilgileri aktarmasından ötürü dil becerileri derslerini destekleyici mahiyette olmasına karşın Türkçe dersi kazanımlarıyla doğrudan ilişki kurulmaması bakımından ortaokula kısmen uygun olduğu söylenebilir.*

Dil Bilgisi Öğretimi: *Dil bilgisinin temel kavramları; Türkçenin ses, şekil, anlam ve söz dizimi yönünden temel özellikleri; dil bilgisi öğretimi ve dil bilgisi öğretiminin amacı; Türkçe Dersi Öğretim Programlarında dil bilgisi öğretimi modelleri ve yaklaşımları (Davranışçı, Bilişsel ve Yapılandırıcı) açısından değerlendirilmesi; Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (1-8. Sınıflar) dil bilgisi kazanımları; dil bilgisi öğretiminde konular (ses bilgisi, şekil bilgisi, anlam bilgisi) ve öğretiminde izlenecek sıra; yöntem ve teknikler, etkinlik örnekleri; metin merkezli dil bilgisi öğretimi uygulamaları. Beceri derslerinin önemli bir destekleyicisi ve tamamlayıcısı olmasına rağmen son programla zorunlu hâle getirilen bu dersin, konunun kuram ve uygulama bilgilerini aktarması bakımından ortaokula tamamen uygun olduğu söylenebilir.*

Tiyatro ve Drama Uygulamaları: *Tiyatro alanına ilişkin temel kavramlar; canlandırma ve canlandırma teknikleri; doğaçlama çalışmaları; tiyatro diline yönelik saptamalar; dramaturji, yorumlama ve sahneleme; yaratıcı drama kavramının ve çalışmalarının tanıtılması; yaratıcı drama çalışmalarından Türkçe eğitiminde yararlanma yolları; oyunlaştırma teknikleri ve Türkçe öğretimi; oyun kavramı; oyunun psikolojik temelleri ve oyun-eğitim ilişkisi. Başta konuşma olmak üzere dil becerilerinin çok önemli bir uygulama alanı olan tiyatro ve dramanın, konuyla ilgili kuram ve uygulama bilgisini içermesi bakımından ortaokula oldukça uygun olduğu söylenebilir de uygulama çalışmalarının zayıf olması uygunluk düzeyini düşürmektedir.*

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi: *Türkçenin yabancı dil öğretiminde kuramsal çerçeve; yabancı dil öğretimi yaklaşımları (İşlevsel dil öğretimi yaklaşımı, eylem görev odaklı dil öğretimi yaklaşımı, geleneksel yaklaşımlar). Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı metninin değerlendirilmesi, Türkçenin ana dili olarak öğretilmesiyle yabancı dil olarak öğretilmesi arasındaki farklar; yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde eğitim ortamları, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme; yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde etkinlik geliştirme; Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde kullanılan çeşitli ders kitaplarının incelenmesi, Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde kültürlerarasılık. Maalesef uzun yıllar Türkçe eğitiminin gündeminde olmayıp son program değişikliğiyle zorunlu bir ders olarak lisans düzeyine konan bu dersin, alanın bilgi ve uygulama genişliğini yalnız bir dönemlik derse sığdırma tercihindен ötürü*

içeriğin bir kısmını yansıtamama zayıflığına düşülmüş olsa da ülke ihtiyaçları düşünüldüğünde ortaokula oldukça uygun sayılabilir.

Anlam Bilimi: *Anlam Biliminin tarihi, dil bilim içerisindeki yeri ve anlam bilimiyle ilgili anahtar kavramların açıklanması, Türk dilinin anlam hususiyetleri (sözcük düzeyinde, cümle düzeyinde); anlam çerçevesi, anlam olayları; durgun anlam bilim, kelime, kavram, anlam, kapsam; eş anlamlılık, zıt anlamlılık, eş adlılık; çok anlamlılık; gelişmeli anlam bilim, anlam değişmesi, anlam genişlemesi, anlam daralması; deyim aktarması, ad aktarması ve benzeri söz sanatları.* Zorunlu olması gereken bu ders de temelde Türkçe eğitiminin önemli bir bileşeni olan bir alanı kuşatmaktadır. Çünkü ne dil becerileri ne dil bilgisi ne de metinle ilgili başka bir alan anlamdan bağımsız olabilir. Bu bakımdan genel dilbilim veya metindilbilim gibi derslerden daha fazla yer verilmesi gereken bu dersin, kazanımlar, metinler hatta herhangi bir genel sınava hazırlık kitabı göz önünde bulundurulduğunda ortaokula tamamen uygun olduğu rahatlıkla görülebilir.

Dil Edinimi: *Çocukta dil edinimi süreci, ana dilinin seslerini edinme, kelime türlerinin edinimi, zaman kavramı, zaman kullanımı, tümce, olumsuzluk edinimi, evet-hayır soruları, diğer yapılar.* Dil edinimi kavramı ortaokula gelen bir çocuk tarafından çoğunlukla halledilmiş bir konu olduğu için ortaokula doğrudan uygun görülmemekle birlikte Türkçe öğretmenin uğraştığı hedef kitlenin o çağa gelene kadar geçirdiği evreler hakkında bilgi vermesinden ötürü, sınıfta karşılaşılabilecek sıra dışı dil gelişimi özellikleri gösteren öğrencilerin varlığı ihtimali de düşünüldüğünde kısmen uygun sayılabilir.

Eleştirel Okuma: *Eleştirel düşünme tanımı ve kapsamı, eleştirel düşünme stratejileri; okuma ve anlama; okuma yaklaşımları; metin türlerini ve retorik özelliklerini tanıma, akıl yürütme stratejilerini belirleme, uygulama çalışmaları.* Okuma eğitimi dersinin tamamlayıcısı olan bu ders Türkçe dersi kapsamında öğrencilere kazandırılacak üst bir beceri olması ve içerikte konuyla ilgili kuram ve uygulama bilgisinin aktarılması dolayısıyla ortaokula tamamen uygun bir derstir.

İki Dilli Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi: *Yurt dışına Türk göçü, göçün etkileri, sonuçları; yurt dışındaki Türk çocuklarının eğitim durumları; yurt dışında ana dil eğitiminin yasal dayanakları ve yurt dışında Türkçe ve Türk kültürü dersleri; iki dillilik, çok dillilik ve türleri; iki dillilere Türkçe öğretiminde kuram, yöntem ve teknikler; Türkçe ve Türk kültürü dersi öğretim programları; Türkçe ve Türk kültürü dersi için etkinlik ve materyal tasarımı.* Türkçe eğitiminin ana dallarından olan bu konu doğrudan ortaokula ilgili olmamakla birlikte yurt dışına gönderilecek öğretmenler için son derece gereklidir.

İlk Okuma Yazma Öğretimi: *Türkiye’de ilk okuma yazma öğretiminin geçmişi; ilk okuma yazma öğretim yöntemleri (Alfabe yöntemi, hece yöntemi, öykü-cümle yöntemi vb.); Ses Temelli Cümle Yöntemi, uygulama aşamaları; alternatif uygulamalar; ortaokul düzeyinde okuma yazma sorunları ve ileri sınıflarda okuma yazma öğretimi.* Yine Türkçe eğitiminin önemli bir alanı olan ilk okuma yazma öğretimi, doğrudan ortaokula uygun olmamakla beraber bu konuda yeterli düzeye erişmeden ilkökulu bitiren öğrenciler düşünüldüğünde kısmen uygun olarak kabul edilebilir.

Kelime Öğretimi: *Söz varlığı unsurları (kelime hazinesi/temel kelimeler, deyimler, atasözleri, ikilemeler, terimler, kalıplaşmış sözler), alıcı ve üretici söz varlığı; kelime sıklığı ve yaygınlığı; kelime öğrenme stratejileri; kelime öğretim teknikleri.* Türkçe eğitiminin önemli alanlarından olan söz varlığı konusundaki bu ders beceri derslerinin tamamlayıcısı olarak ortaokula oldukça uygun bir ders olmakla birlikte uygulama eksikliği uygunluk düzeyini düşürmektedir.

Medya Okuryazarlığı: *Medya ve medya okuryazarlığı kavram alanı, bilgi toplumu ve medya okuryazarlığı; medya araçları, (televizyon, gazete, dergi, internet, sosyal medya vb.); eleştirel okuma, eleştirel dinleme ve izleme; mesajların değerlendirilmesi ve çözümlenmesi; TV reklamları, gazete haberleri, TV programları, web içerikleri vb. medya ürünlerinin incelenmesi.* Eleştirel okuma dersinin

tamamlayıcısı olan bu dersin de teknolojik gelişmelerin anlama ve anlatma etkinliklerine etkisinden doğduğu için ve öğrenciye eleştirel düşünme becerisini kazandırmayı amaçladığı için ortaokula oldukça uygun olduğu söylenebilir.

Ses Eğitimi ve Diksiyon: *Doğru nefes ve ses alıştırmaları; Türkçenin fonetik yapısı ve kuralları; Türkiye Türkçesine özgü tonlama, vurgu ve diğer bürün özellikleri; artikülasyon kuralları çerçevesinde anlatım teknikleri ve üslup üzerine alıştırmalar; sözsüz iletişim (beden dili), kişisel imaj ve resmî ve sosyal protokol kurallarına göre sunum yapma ve topluluk karşısında konuşma alıştırmaları.* Konuşma ve dinleme eğitimi derslerinin tamamlayıcısı olan bu dersin de temelde öğrencilere kazandırılması gereken önemli bir yeterliliği kuşattığı için ortaokula tamamen uygun olduğu söylenebilir.

Sınıf İçi Öğrenmelerin Değerlendirilmesi: *Eğitimde kullanılan ölçme araçları ve özellikleri; geleneksel yaklaşımlara dayalı araçlar: Yazılı sınavlar, kısa cevaplı sınavlar, doğru-yanlış tipi testler, çoktan seçmeli testler, eşleştirmeli testler, sözlü yoklamalar; öğrenciyi çok yönlü tanımaya dönük araçlar: Gözlem, görüşme, performans değerlendirme, öğrenci ürün dosyası, araştırma kâğıtları, araştırma projeleri, akran değerlendirmesi, öz değerlendirme, tutum ölçekleri; öğrenci başarısının değerlendirilmesinde dikkat edilecek hususlar; öğrenme çıktılarının değerlendirilmesi ve not verme.* Ders adı ve içeriğine göre doğrudan Türkçe eğitimine yönelik olmayan bu genel ders, çalışma kapsamında değerlendirme dışı sayılmıştır.

Türkçe Ders Kitabı İncelemesi: *Ders kitabında olması gereken fiziksel, eğitsel, görsel tasarım ve dil anlatım özellikleri ve standartlar; ders kitaplarının içeriklerinin programa uygunluğu; mevcut ders kitaplarından bazılarının içerik, dil, öğrenci seviyesine uygunluk, format, çekicilik, anlamlı öğrenmeye katkı, öğretimde kullanım kolaylığı vb. açılardan incelenmesi.* Daha önceki programlarda zorunlu olup bu programda maalesef seçmeli hâle getirilen bu ders Türkçe öğretmenlerinin en çok kullanacakları araçla ilgili olduğu için tamamen uygun bir ders sayılabilir.

Türkçe Öğretimi Tarihi: *Dil aileleri, Altay dilleri teorisi, Türkçenin dünya dilleri sınıflamasındaki yeri; Türk dilinin tarihi dönemleri ve kaynakları; tarihsel süreçte Türkçe öğretimi; Türkçenin tarihi kaynaklarında Türkçe öğretimine ilişkin bulgular.* Alanın geçmişine yönelik bir farkındalık kazandırmayı amaçlayan bu ders maalesef içeriğinin yarısı Türkoloji yarısı eğitim tarihi olarak yapılandırılması nedeniyle bir bütünlük göstermemesinden ötürü kısmen uygun olarak görülebilir.

Türkçe Öğretiminde Materyal Tasarımı: *Alana özgü öğretim teknolojilerini kullanma; yazılım türleri ve kullanım amaçları; alanın öğretiminde kullanılacak materyallerin tasarım ve geliştirme ilkeleri; materyal ihtiyaçlarının belirlenmesi; iki ve üç boyutlu öğretim materyallerinin tasarlanması; çalışma yaprakları; saydamlar; VCD, DVD, MP3 ve MP4 dosyaları vb. öğretim materyallerinin geliştirilmesi; farklı öğretim materyallerine yönelik sınıf içi uygulamaların değerlendirilmesi.* Beceri derslerinin yanında öğretim teknolojileri ve öğretim ilke ve yöntemleri gibi derslerin tamamlayıcısı olan bu ders konuyla ilgili bilgi aktarmasının alana özgü ve özelleştirilmiş olması nedeniyle tamamen uygun sayılabilir.

Türkçe Öğretiminde Sınav Hazırlama ve Değerlendirme: *Dil becerili öğretiminde farklı yaş grupları ve dil düzeyleri için kullanılan sınav türleri ve ölçme yöntemleri; dil becerilerini ölçmeye ve değerlendirmeye yönelik ilkeler; okuma, yazma, dinleme, konuşma, kelime bilgisi ve dil bilgisi seviyelerinin ölçülmesinde kullanılan soru türleri; sınav hazırlama teknikleri ve değerlendirme ölçütleri; çeşitli soru örneklerinin hazırlanması ve sınav değerlendirme çalışmaları.* Beceri derslerinin yanında eğitimde ölçme ve değerlendirme dersinin temeli üzerine konan bu ders de konuyla ilgili bilgi aktarmasının yanında alana özgü ve özelleştirilmiş olmasından ötürü tamamen uygun sayılabilir.

Yaratıcı Yazma: *Yaratıcılık kavramı, yaratıcılığın tanımları; yaratıcılık beyin ilişkisi, yaratıcı bireyin özellikleri; yaratıcı düşünce, yaratıcı düşünce aşamaları, yaratıcı düşünce düzeyleri; yaratıcı yazma, yaratıcı yazma ve edebi türler; yaratıcı yazmayı geliştirebilecek etkinlikler, yaratıcı yazma*

etkinliklerinin süreç ve ürün olarak değerlendirilmesi. Yazma eğitimi dersinin temelinde kurulması gereken bu dersin, öğrencilere kazandırılması amaçlanan bir üst beceri olması dolayısıyla ve kuram ve uygulama bilgisinin aktarılmasından ötürü ortaokula tamamen uygun bir ders olduğu söylenebilir.

Dersler, uygunluk durumuna göre sınıflandırıldığında uygun olmayan 2 (*Eski Türk Edebiyatı 1 ve 2*), çok az uygun olan 4 (*Edebiyat Bilgi ve Kuramları 1 ve 2, Osmanlı Türkçesi 1 ve 2*), kısmen uygun olan 11 (*Türk Halk Edebiyatı 1 ve 2, Yeni Türk Edebiyatı 1 ve 2, Dünya Edebiyatı, Dilbilimi, Metindilbilim, Dil Edinimi, İki Dilli Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi, İlk Okuma Yazma Öğretimi, Türkçe Öğretimi Tarihi*) ve uygun olan 23 (*Dil Eğitiminin Temel Kavramları, Çocuk Edebiyatı, Türk Dil Bilgisi 1, 2, 3 ve 4, Türkçe Öğrenme ve Öğretme Yaklaşımları, Dinleme Eğitimi, Okuma Eğitimi, Yazma Eğitimi, Konuşma Eğitimi, Dil Bilgisi Öğretimi, Tiyatro ve Drama Uygulamaları, Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi, Anlam Bilimi, Eleştirel Okuma, Kelime Öğretimi, Medya Okuryazarlığı, Ses Eğitimi ve Diksiyon, Türkçe Ders Kitabı İncelemesi, Türkçe Öğretiminde Materyal Tasarımı, Türkçe Öğretiminde Sınav Hazırlama ve Değerlendirme, Yaratıcı Yazma*) dersin bulunduğu görülmektedir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Yeni Türkçe Öğretmenliği Lisans Programındaki alan eğitimi kodlu derslerin ortaokula uygun olup olmadığının incelendiği bu çalışmadaki bulgular hakkında şu gerekçeler ileri sürülebilir:

Adında “edebiyat” olan derslerin çoğunluğu -çocuk edebiyatı dışında- esasen Türkoloji geleneğini yansıtan ve fen-edebiyat / edebiyat fakültesi Türk dili ve edebiyatı bölümü içeriğinin bir özeti niteliğindedir. Bu derslerin ortaokul Türkçe dersinin ne genel amaçları ne de özel kazanımlarıyla doğrudan bir bağı vardır. Giriş kısmında aktarılan tarihsel süreçte de görüleceği üzere edebiyat bilgisi ve tarihi içeriğindeki dersler programın kurulmasından beri görülmektedir. Bu içerikteki derslerin müfredatta yer alması, kurucu kadronun akademik kökeni ve birikimiyle ilgili olmalıdır.

Türkçe eğitiminin edebiyat eğitimi ile sadece hedef kitle açısından bir farklılık gösterdiğinden ötürü birbirinden ayrılmaması gereken girişik alanlar olarak görülmesinin yanında (Börekçi, 2009), uzmanlaşma için şart olan, alanların sınırlarının net olarak çizilmemesi, Türkçe öğretmenliğinde edebiyat derslerinin olması gerektiği anlayışını doğurmuş hatta adı geçen bu dersler, “dil” dersleriyle birlikte “alan dersleri” olarak anılmıştır. Bunu lisans programlarıyla ilgili değerlendirme yapan araştırmacıların yargılarında da görmek mümkündür. Nitekim bu araştırmacılar Türkçe öğretmenliği lisans programında daha fazla dil dersi olması gerektiğini (Alyılmaz, 2010), eski Türk edebiyatı alanındaki derslerin önemsenmediğini (Kırkkılıç & Maden, 2010), halk edebiyatı derslerinin yetersiz olduğunu (Yardımcı, 2011) öne sürmekte veya etkinlik / materyal metinlerinin halk edebiyatı ürünlerinden seçilmesi gerektiğini işaret etmektedir (Murat Nuhoğlu, Özsoy, & Aydın, 2008). Bunun ötesinde söz gelimi eski Türk edebiyatı içeriğinin ortaokulda öğretilmesinin gerekli olduğu ve bu bakımdan lisans düzeyinde de eski Türk edebiyatı öğretim yöntemlerine değinilmesi (Güleç, 2017) veya Türkçe ders kitaplarında divan edebiyatından örnekler yer alması gerektiği de (Haksever, 2011; Kırkkılıç & Maden, 2010; Kırkkılıç, Sevim, & Varışoğlu, 2011) dile getirilmiştir. Bunun ötesinde eski Türk edebiyatı dönemine ait metinlerin ortaokulda kullanılması gerektiğini ileri süren ve bunu uygulamalı çalışmalarla kanıtlamaya çalışan bazı araştırmacılar da olmuş, bunlardan bazıları metinlerin sadeleştirilerek kültür aktarımı amacıyla ortaokulda kullanılabileceğini savunarak alana bir katkı verirken (Karakuş, 2010; Özden, 2009) maalesef amaç, yöntem ve mantık bakımından eksikler içeren bazı çalışmalar ise Türkçe eğitimine bir katkı sunmamıştır (Alperen Kayak, 2011; Gönen Kayacan, 2018; Gülen Canlı, 2014; Karabulut, 2015; Kırkkılıç vd., 2011; Kurtlu, 2013). Keza Türkçe öğretmenliği lisans programının olumsuz yönlerinin giderilmesi önerilerine bakıldığında da edebiyat içerikli derslerin mutlaka konması hatta ders saatlerinin artırılması gerektiği görüşü ileri sürülmektedir (Bozbiyık, 2018; Çifci, 2011; Güzel, 2003, 2005; Kırkkılıç & Maden, 2010; Özbay, 2005; Ulutaş, 2011). Fakat edebiyat derslerinin içeriği, maalesef edebî metinlerin teknik yönleri hakkında kural ve bilgiler ile yazar / şair, eser, topluluk veya akımlarla ilgili tarihsel, siyasal veya toplumsal bilgilerin

aktarılması noktasından öteye geçip öğretmen adayının doğrudan metinle muhatap olarak bir edebiyat kültürü, zevki kazanması veya söz varlığını zenginleştirmesi noktasına evrilemediği için ortaokulda metin işleyecek olan Türkçe öğretmen adaylarının anlama ve anlatma becerilerine umulan düzeyde katkı veremediği gibi, çokça dile getirildiği üzere, onlarda bir dil farkındalığı, duyarlılığı, sevgisi belirmesinde de bir itici güç olamamıştır. Dönem itibarıyla bu derslerin kuşattığı metinler de büyük bir dil engeli barındırdığı için ortaokul öğrencisine de hitap etmemektedir. Bu görüşten hareket eden bazı araştırmacılar, liselerde bile ağırlıklı olarak yakın dönem edebiyat eserlerinin verilmesi görüşünü savunmuştur (Göktürk, 1986, s. 13; Kantemir, 1986, s. 38). Benzer şekilde Avrupa’da da “edebiyat öğretimi” içeriğinin çağdaş yazarların eserlerinden oluşması gerektiğine yönelik talepler bulunmaktadır (Marshall, 1994, s. 45). Bu noktadan hareketle söz gelimi eski Türk edebiyatı içeriğinin alan değil genel kültür dersi sayılıp lisans programında seçmeli ders olarak konması gerektiği de savunulmuştur (Çotuksöken, 2010). Bu derslerin Türkçe öğretmenliği lisans programı için hayati olduğunun ileri sürülmesinde Türkçe dersinde edebî metinlerin işlenmesi yeterli bir sebep olarak görülse de esasında Türkçe dersinde işlenmesi gerekenin sadece edebî değil her türden metin olması gerektiği göz ardı edilmektedir. Hâlbuki Türkçe öğretmenliği, işlevi gereği edebiyat ağırlıklı bir eğitimden çok dil edindirmeye yönelik bir anlayışı içermek durumundadır (Cemiloğlu & Aslangör, 2010). Bu bakımdan Türkçe öğretmenliği lisans programında her türden metin anlama ve işlemeye yönelik dersler olması ortaokul amaç ve kazanımlarına daha uygundur. Türkçe ve Türk dili ve edebiyatı eğitimi alanları sadece kullandıkları malzeme bakımından birbirine yaklaşmaktadır. Fakat amaçları açısından taşıdıkları farklılık ve dilimizin yüzyıllar içinde geçirdiği büyük değişimler göz önüne alındığında kullanılan malzemenin konusu ve düzeyinin de farklılaştığı görülecektir. Bu açılardan Türkçe dersi için veya Türkçe öğretmenliği programı için bir içerik belirlenirken, taşıdığı dil malzemesinin içerik ve dil bilgisi düzeyi ile amaca uygunluk bakımlarından örgün eğitim ölçütlerine dayanılmalıdır. Türkçe eğitimine Türkoloji penceresinden bakılmasının bir sonucu olan** edebiyat içeriğinin lisans düzeyinde aktarılması durumu ancak Türkçe eğitimi penceresinden Türkolojiye -ve tabii ki diğer alanlara- bakma konumuna geçildiğinde, olması gereken noktaya gelme olasılığı artacaktır.

Osmanlı Türkçesi içeriğindeki dersler de keza edebiyat derslerindeki benzer bir mantıkla lisans programına konmuş fakat meraklı bir azınlık dışında Türkçe öğretmeni adaylarının gözünde herhangi bir anlam kazanmadığı için işlevsiz hâle gelmiştir. Bu dersler, 19. yüzyıl sonu ve 20. yüzyıl başında yazılmış Arap harfli Türkçe metinleri okuma temelinde bazı yazım ve dil bilgisi kurallarının aktarılması çerçevesine sıkıştırıldığı için öğrencilerin söz varlığını zenginleştirme bakımından yetersiz kalmıştır. Hâlbuki bu derslerin gerekli olduğunu dile getiren araştırmacıların sözlerinden hissedilen, bu ve benzeri derslerden beklenen o dönem ediplerinin metinlerini okuyup anlayabilen ve çözümleyip yorumlayabilen Türkçe öğretmenleri yetiştirmektir. Çünkü Türkçe bugünkü Türkçeden ibaret olmadığı için tarihsel süreçten bağımsız bir şekilde incelenemez (Çıfci, 2011). Amacın bu olduğu kabul edilse bile şu sorunlar ortaya çıkmaktadır: Ortaokul öğrencilerinin dili ile Osmanlı son döneminin dili arasında bugün bir uçurum vardır. Dolayısıyla o dönem metinleri arasında Türkçe dersinde kullanılabilecek bir malzeme bulunamaz; bulunsa bile bu çok azdır; bu metinler kullanılmak istense bile zaten Lâtin harflerine aktarılmış hâllerine pekâlâ kolayca ulaşılabilir. Türkçe öğretmeni adaylarının Osmanlı Türkçesi dersi kapsamında öğrenmesi beklenen söz varlığı da derslerinde neredeyse hiç kullanamayacağı bir alana karşılık gelmektedir. Ayrıca Türkçeyi tarihsel süreç içinde incelemek, Türkçe öğretmenin görevi olmadığı gibi ortaokul öğrencisi için de oldukça ağır bir iştir. Eğer ana dili eğitimi dersinde tarihsel bağlam içinde inceleme yaptırılacaksa bunun Osmanlı dönemiyle sınırlı tutulması “dil’in tarihsel bütünlüğü”nün bozulması anlamına geldiğinden zaman aralığının Eski Türkçe dönemine kadar genişletilmesi sonucunu getirecektir ki bu da Türkçe dersinin amacından sapması dışında bir durum doğurmayacaktır. Hâlbuki ortaokul dil bilgisi dersleriyle ulaşılmaya çalışılan nokta esasen öğrencinin söz gelimi herhangi bir metinle muhatap olurken karşılaştığı anlama sorununu veya metin üretirken karşılaştığı anlatma sorununu çözmesi için dil bilgisi kurallarına başvurmasıdır (Göğüş, 1978, s. 338). Yani öğrenci, örneğin biçim bilgisi bakımından, bir ekin tabana kattığı anlamı, işlevi kavradıktan sonra, bu eki taşıyan yeni bir kelimeyle

** Bu bakış açısından doğan bir çalışma için bkz. Güven, 2020.

karşılaştığında çeşitli akıl yürütme süreçlerini işleterek, bu kelimeyi bağlam içinde anlamlandırılmalıdır. Ses bilgisi açısından, öğrencinin ses olaylarını öğrenmesi, bir kelimedeki ses değişiminin onu yeni bir kelime yapmadığını görmesini sağlar. Dolayısıyla ortaokulda yapılacak dil incelemelerinin bu düzeyde kaldığı görülürse Türkçe öğretmenliği lisans programında Osmanlı Türkçesi derslerinin herhangi bir ihtiyaca karşılık gelmediği de anlaşılır.

Dil bilgisi içeriğindeki derslerin, konuların çoğu ortaokul Türkçe dersi kazanımlarıyla örtüştüğü için büyük oranda uygun olduğu düşünülmektedir. Bu dersler esasen lisans programına başlayan bir öğrencinin neredeyse on yıldır bir şekilde gördüğü konuları içermektedir. Bu açıdan Türkçe öğretmeni adaylarının öğreteceği bilgilerin mesleğe atılmadan önce tekrar edilmesi olarak görülüp derslerin bulunmasının yerinde olduğu söylenebilir. Bundan başka bu dersler dil bilgisi öğretimi dersi için de bir zemin hazırlamaktadır.

Doğrudan beceri eğitimine yönelik olan dinleme eğitimi, okuma eğitimi, yazma eğitimi, konuşma eğitimi, dil bilgisi öğretimi dersleri ortaokuldaki amaç ve kazanımların kuramsal ve uygulama altyapı bilgisinin öğretmen adaylarına aktarıldığı alanlar olması dolayısıyla ortaokula uygundur. Bunların yanında bu dersleri destekleyici özellikteki eleştirel okuma, medya okuryazarlığı, yaratıcı yazma, ses eğitimi ve diksiyon, kelime öğretimi dersleri de Türkçe dersi amaç ve kazanımlarına uygun olan derslerdendir.

Türkçe eğitiminin genel kuram ve kavram altyapısını veren Dil Eğitiminin Temel Kavramları, Türkçe Öğrenme ve Öğretme Yaklaşımları, Türkçe Öğretim Programları dersleri beceri derslerinin temel bilgilerini aktarması bakımından ortaokula uygundur.

Dil bilimi içeriğindeki dilbilimi, metindilbilim, anlam bilimi, dil edinimi dersleri öğrencilerin anlama ve anlatma edimleri sırasında öğretmenin göreceği çeşitli sorunları çözüme ve öğrenciye bilişsel ve dilbilimsel destek vermede yararı olması bakımından ortaokula uygun olduğu söylenebilir. Burada sadece tarih içeriklerinin ortaokula uygun olmadığı hatırlanmalıdır.

Türkçe eğitiminin yan alanlarıyla ilgili Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi, İki Dilli Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi dersleri esasen eğitim fakültesi Türkçe öğretmenliğinin ana hedef kitlesine yönelik olmasa da göç sonucu sınıfa gelen öğrenci olma olasılığı dikkate alındığında uygun sayılmalıdır. Keza temel beceriden yoksun öğrencileri destekleyici özellikteki İlk Okuma Yazma Öğretimi dersi de birçok ortaokul öğretmenin gözlemleyip sıkıntısını çektiği önemli bir sorunun çözümü için bir tedbir olarak değerlendirilmeli ve uygun sayılmalıdır.

Beceri eğitimini destekleyen teknik dersler diye nitelendirilebilecek olan Tiyatro ve Drama Uygulamaları, Türkçe Ders Kitabı İncelemesi, Türkçe Öğretimi Tarihi, Türkçe Öğretiminde Materyal Tasarımı, Türkçe Öğretiminde Sınav Hazırlama ve Değerlendirme dersleri beceri eğitiminin ayrıntılarına inilmesi bakımından uygun olarak görülmelidir. Bu noktada dil tarihi içeriğinin bu uygunluğa zarar verdiği unutulmamalıdır.

Çalışmanın genel sonucu olarak şunlar söylenebilir: Yaklaşık otuz yıllık lisans programı geçmişi göz önünde bulundurulduğunda dil bilgisi, dil tarihi, edebiyat tarihi, edebiyat bilgisi içeriğinin giderek azaltıldığı görülmektedir. Nitekim tartışma bölümünde atıfta bulunulan birçok çalışma da bu durumun olumsuz sonuçları bulunduğu ilişkin yorumlar içermektedir. Fakat bu durum bir bilim, araştırma ve öğretmenlik alanı olarak ortaokul Türkçe eğitiminin lise dil ve edebiyat eğitimi içeriğinden ayrılıp sınırlarının belirginleşmesi anlamında olumlu olarak yorumlanmalıdır. Böylece ortaokul Türkçe öğretmenin hiç kullanmayacağı ve aktarmayacağı bilgileri barındıran derslerin programdan çıkarılarak Türkçe eğitiminin ayrıntılarına ilişkin derslerin konulmasına ve öğretmen adaylarının beceri eğitimine yönelmesine doğru bir yol açılmış olmaktadır.

Bunun yanında, özellikle yazma ve konuşma becerileri açısından ilk ve ortaöğretimden yeterli donanıma ulaşmadan gelen öğrencilerin kendi becerilerini geliştirmesine olanak veren yazılı anlatım, sözlü anlatım derslerinin yerinin doldurulmaması, bu programın bir eksikliğidir. Bundan başka alan eğitimi kodlu derslerdeki uygulamaların kaldırılması, Türkçe öğretmeni adaylarının “beceri öğretimi becerisi” kazanmalarının önünde büyük bir engel oluşturacaktır.

ÖNERİLER

Çalışmanın bulgu ve sonuçlarına göre şu önerilerde bulunulabilir:

Türkçe eğitimi ortaokul düzeyindeki öğrencilerin anlama ve anlatma becerileri ile dil bilgisi düzeylerini geliştirmeye yani aslında düşünme becerilerine yönelik bir alandır. Bu açıdan Türkçe öğretmeni olacak kişilerin de bu alanlarda yetişmiş olması en temel beklentidir. Fakat maalesef ilk ve ortaöğretimden bu açıdan yeterince yetişmeden gelenler azımsanmayacak düzeye eriştiği için lisans programında öncelikle öğretmen adaylarının bu beceriler bakımından donanımlı olması ulaşılmaması gereken öncelikli hedef olmalıdır. Bu amaca ulaşmak için temel ve ileri düzey biçiminde iki aşamalı olarak okuma, dinleme, konuşma ve yazma dersleri konmalıdır. Bu dersler kapsamında ortaokulda işlenen metin türleri göz önünde bulundurularak Türk, dünya ve çocuk edebiyatının çeşitli eserlerinin yanı sıra -ve edebiyatla sınırlandırmayarak- felsefe, mantık, tarih, psikoloji, sosyoloji... gibi alanlara ait metinler okutulmalı ve öğretmen adaylarının bu metinler üzerinde incelemeler yapması ve bu incelemelerini yazılı ve sözlü olarak sunması sağlanmalıdır. Bu derslerin işlenmesi sırasında verilecek edebiyat tarihi, yazar / şair hayatı, siyasi akımlar, tarih vs. alanlardaki bilgilerin temelde metni anlamlandırmaya ilişkin olmasına özen gösterilmelidir. Bu şekilde öğretmen adaylarının anlama ve anlatma becerilerinin gelişmesi ile söz varlığının zenginleşmesi için bir yol açılmış olacaktır.

Türkçe dersi temelde bilgi aktarma değil beceri kazandırma alanı olması dolayısıyla lisans Türkçe eğitimi derslerinin de uygulamalı hâle getirilmesi, her hâlde programı ortaokula daha uygun kılacaktır. Bunun için fakültede ve ortaokulda uygulama yapılmasına olanak sunulmalıdır. Hatta özellikle son sınıf öğrencilerinin bir bitirme tezi mantığıyla ortaokulda yürüteceği bir uygulama veya çalışmayı bilimsel ölçütlere göre raporlaştırması da öğretmen adaylarına önemli katkılar sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- Alperen Kayak, M. (2011). *Divân edebiyatı metinlerinin ilköğretim II. kademedeki kullanılabilirliği ve Hayriyye-i Nâbî'nin 8. sınıf Türkçe ders kitabında etkinliklerle işlenmesi*. Erzincan Üniversitesi.
- Alyılmaz, C. (2010). Türkçe öğretiminin sorunları. *Turkish Studies*, 5(3), 728–749. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.1629>
- Ateş, M. (2015). Türkçe öğretmenliği lisans programlarının öğretmen yeterlikleri açısından incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, (41), 293–301. <https://doi.org/10.9761/JASSS3175>
- Börekçi, M. (2009). Türk dili edebiyatı ve Türkçe öğretmenlerinin yetiştirilmesi sürecinde dilbilim ve Türkçe eğitimi. *Turkish Studies*, 4(3), 419–429.
- Bozbıyık, E. (2018). Türkçe öğretiminin sorunlarına çeşitli açılardan genel bir bakış. *Uluslararası Türkoloji Araştırmaları ve İncelemeleri Dergisi*, 3(2), 1–16.
- Cansız Aktaş, M. (2014). Nitel veri toplama araçları. İçinde M. Metin (Ed.), *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (ss. 337–371). Ankara: Pegem Akademi.
- Cemiloğlu, M., & Aslangör, E. (2010). Öğretmen Yetiştirme Programları ve Yeni Türkçe Öğretmenliği Programı. İçinde İ. H. Altınok, Y. Yeniçerioglu, K. Sayacı, P. Aslan, & H. Koçak (Ed.), *Türkçe Öğretimi Kongresi 18-20 Mayıs 2008* (ss. 290–296). İstanbul.
- Çifci, M. (2011). Türkçe öğretmeni yetiştirme programı sorunu. *Turkish Studies*, 6(1), 403–410.
- Çotuksöken, Y. (2010). Türkçe öğretmeni yetiştirme programlarının niteliği üzerine eleştirel bir bakış. İçinde İ. H. Altınok, Y. Yeniçerioglu, K. Sayacı, P. Aslan, & H. Koçak (Ed.), *Türkçe Öğretimi Kongresi 18-20 Mayıs 2008* (ss. 79–87). İstanbul.
- Ergin, O. (1977). *İstanbul Mektepleri ve İlim, Terbiye ve San'at Müesseseleri -Dolayısıyla- Türkiye*

- Maarif Tarihi Cild 1-5*. İstanbul: Eser Kültür Yayınları.
- Göğüş, B. (1978). *Orta dereceli okullarımızda Türkçe ve yazın eğitimi*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Göktürk, A. (1986). Dil - Edebiyat öğretimine yeni yaklaşımlar. İçinde N. Ergen (Ed.), *Orta Öğretim Kurumlarında Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi ve Sorunları* (ss. 1–14). Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- Gönen Kayacan, S. (2018). Şehirler alt temasının öğretiminde divan edebiyatı metinlerinin kullanmasına yönelik model önerisi (8. sınıf örneği). *Turkish Studies*, 13(11), 561–592. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.13617>
- Güleç, I. (2017). Eski Türk edebiyatı dersleri nasıl olmalı? İçinde R. Gürses (Ed.), *Ana Dili Olarak Türkçenin Eğitimi ve Öğretimi Çalışma Toplantısı, Sivas, 30-31 Ekim 2014* (ss. 127–134). Ankara: TDK.
- Gülen Canlı, M. (2014). *Klasik Türk edebiyatı metinlerinin sekizinci sınıf Türkçe derslerinde öğretilebilirliğinin incelenmesi: doğa ve evren teması örneği*. Atatürk Üniversitesi.
- Güven, M. (2020). Eğitim bilim alanı ve Türkçe bilim alanı bağlamında Türkçenin öğretim sorunlarına güncel ve edimsel yaklaşımlar. *International Journal of Language Academy*, 8(3), 63–84. <https://doi.org/10.29228/ijla.42117>
- Güzel, A. (2003). Eğitim fakültelerinde Türkçe öğretmenliği bölümünün kuruluşu ve hedefleri. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (13), 7–17.
- Güzel, A. (2005). Türkçe öğretmenliği ana bilim dalı dört yıllık lisans programı. İçinde *Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılandırmanın Sonuçları ve Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu 22-24 Eylül 2005*. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Haksever, H. İ. (2011). Türkçe öğretiminde divan şiirinden yararlanma. İçinde İ. Yazar (Ed.), *III. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu (16-18 Aralık 2010)* (ss. 477–485). İzmir.
- Kantemir, E. (1986). Ortaöğretimde Türk dili ve edebiyatı öğretimine genel bir bakış. İçinde N. Ergen (Ed.), *Orta Öğretim Kurumlarında Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi ve Sorunları* (ss. 31–41). Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- Karabulut, A. (2015). *Klasik Türk edebiyatı metinleri aracılığıyla yedinci sınıf Türkçe dersinde duygular temasının öğretilebilirliğinin incelenmesi*. Atatürk Üniversitesi.
- Karakuş, N. (2010). *Türkçe öğretiminde kaynak metinlerin temalara uygunluğu yönünden değerlendirilmesi*. Marmara Üniversitesi.
- Kırkkılıç, H. A., & Maden, S. (2010). İlköğretim ve lisans programlarındaki değişiklikler sonrasında Türkçe öğretmenliği mesleğinin ve Türkçe eğitimi bölümlerinin durumu. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (27), 477–502.
- Kırkkılıç, H. A., Sevim, O., & Varışoğlu, B. (2011). İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Derslerinde Klasik Metinlerin Kullanımı için Bir Model Önerisi. İçinde *I. Uluslararası Türkçe Eğitimi Sempozyumu 15-17 Aralık 2011* (ss. 425–449). Ankara.
- Kurtlu, Y. (2013). *Klasik Türk edebiyatı metinlerinin sekizinci sınıf Türkçe dersi millî kültür teması çerçevesinde öğretilebilirliğinin incelenmesi*. Atatürk Üniversitesi.
- Kurudayıoğlu, M., & Tüzel, S. (2011). Türkçe eğitimi lisans programının Türkçe öğretmeni özel alan yeterlikleri açısından incelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 1(2), 40–51.
- Marshall, J. (1994). *Anadili ve Yazın Öğretimi Avrupa Devletleri Müfredat Programlarının İncelenmesi-Uygulanan Yöntemler*. (C. (çev. . Külebi, Ed.). İstanbul: Çağdaş Yayınları.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel Araştırma*. (S. Turan, Ed.). Ankara: Nobel.
- Muallim Cevdet. (1916). Darülmualimînin Yetmişinci Sene-i Devriyesi Münasebetiyle Verilen Konferans. *Tedrisat*, 6(32), 175–200.
- Murat Nuhoglu, M., Özsoy, T., & Aydın, A. (2008). *Türkçe Öğretiminde Materyal Tasarımı*. Ankara: Nobel.
- Özbay, M. (2005). Türkçe eğitimi bölümleri için lisans programı. İçinde *Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılandırmanın Sonuçları ve Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu 22-24 Eylül 2005*. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Özden, M. (2009). *Türkçe kaynak metinlerin Türkçe öğretiminde kullanılabilirliği*. Marmara Üniversitesi.

- Şahbaz, N. K., & Çekici, Y. E. (2012). Turkish Education as an Interdisciplinary Discipline. *Journal of Turkish Studies*, 7(3), 2367–2382.
- T.C. Yükseköğretim Kurulu. (2007). *Öğretmen Yetiştirme ve Eğitim Fakülteleri*. (Y. Kavak, A. Aydın, & S. Akbaba Altun, Ed.). Ankara.
- T.C. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı. (1998). *Eğitim fakültesi öğretmen yetiştirme lisans programları*. Ankara.
- Topuzkanamış, E. (baskıda). History of Turkish language education in the process of educational modernization of Ottoman: from 1770s to 1890s. *Paedagogica Historica: International Journal of the History of Education*.
- Topuzkanamış, E. (2019). Osmanlı Döneminde Türkçe Eğitimi: 1770’lerden 1891’e. İçinde *Kuruluşunun 30. Yılında Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarının Dünü, Bugünü, Yarını Çalıştayı 28-29 Kasım 2019 Gazi Üniversitesi*. Ankara.
- Uçgun, D. (2006). *Cumhuriyet Döneminde Türkçe Öğretmenlerinin Yetiştirilmesi*. Gazi Üniversitesi.
- Ulutaş, N. (2011). Türkçe eğitimi bölümlerinde edebiyat ders saatlerinin azlığı ve karşılaşılan diğer sorunlar. İçinde *Türkçe Eğitimi Bölümleri Çalıştayı I: Türkçe Eğitimi Ders Programı Öneriler 13 Mayıs 2011*. Sakarya.
- Ünal, U., & Birbudak, T. S. (2013). *İstanbul Dârulmuallimîni (1848-1924)*. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi.
- Yardımcı, M. (2011). Türkçe eğitimi bölümlerinde halk edebiyatı derslerinin yeterliliği. İçinde *Türkçe Eğitimi Bölümleri Çalıştayı I: Türkçe Eğitimi Ders Programı Öneriler 13 Mayıs 2011*. Sakarya.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Extended Abstract

Since the Turkish language teaching was established in 1992 at an undergraduate level, teachers have been trained in four programs, namely in 1992, 1998, 2005 and 2018. In addition to Turkish education courses, an intensive Turcology education was included in the first curriculum with the effect of the founders and lecturers who are trained in the field of Turcology. Although the content of Turcology has decreased relatively in the following programs, it still exists. In this study, it will be tried to determine to what extent the courses in the Turkish Language Education Undergraduate Program, which started to be implemented since 2018, conform to the Turkish language education programs. In this way, it is hoped that an idea about the suitability of the new program will be obtained. The method of this descriptive study was determined as document analysis in qualitative research. The main document is the new undergraduate program as the subject is determined in the form of eligibility for the secondary school. In addition, the following three program texts were selected as comparison items: Turkish Lesson Curriculum (Primary and Secondary School 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 and 8th Grades) published in 2019, Reading Skills Lesson Curriculum (Secondary School and Imam Hatip Secondary School 5 or 6th Grades) published in 2018, Writing and Writing Skills Lesson Curriculum (Secondary and Imam Hatip Secondary School 5, 6, 7 and 8th Grades) published in 2018. Secondary school programs are accessed on the website of the Board of Education and the undergraduate program on the website of the Higher Education Council. In the New Turkish Teaching Undergraduate Program, 16 of 52 compulsory courses are vocational knowledge, 8 are general culture and 28 are field education; Of the 52 elective courses, 22 are vocational knowledge, 16 are general culture and 14 are field education. In accordance with the purposeful sampling within the scope of the research, 42 courses with only field education code were selected as study materials. When we look at the secondary school programs in general, we come across areas of developing language skills and teaching grammar. The sub-items to be compared in these texts are the content of the compulsory and elective courses in the field education (FE) coded in the undergraduate program and the expressions of purpose and achievement in the secondary school programs. Since the aims and achievements are mainly aimed at becoming more proficient in the fields of reading, listening, speaking and writing, and grammar, it will be checked whether the course content in the undergraduate program is aimed at directly or indirectly improving language skills and grammar. Furthermore, it will be considered as a criterion whether undergraduate courses will increase the level of comprehension and expression of Turkish teacher

candidates since people who will become Turkish teachers will be expected to be trained and competent in the fields they will develop in their students. The following grounds can be raised about the findings in this study, which examines whether the courses coded with field education in the New Turkish Language Teaching Undergraduate Program are suitable for middle school or not: The majority of the courses, which are called with “literature” - apart from children's literature - are essentially a summary of the content of the Turkish language and literature section of the science and literature / literature faculty, reflecting the tradition of Turcology. These courses have a direct connection with the general objectives of the secondary school Turkish lesson, nor with their special achievements. The texts encompassed by these courses as of the era do not appeal to the secondary school student as they also have a major language barrier. However, Turkish teaching has to include an understanding of language acquisition rather than a literature-based education due to its function. In this regard, having lessons for understanding and processing all kinds of text in Turkish teaching undergraduate program is more suitable for secondary school goals and objectives. Transferring literary content, which is the result of looking at Turkish education through the Turcology window, at the undergraduate level, will only increase the probability of reaching the point it should be when it is switched from the Turkish education window to looking at Turcology - and of course other areas. Ottoman Turkish lesson is insufficient in terms of enriching students' vocabulary since it was compressed into conveying of some spelling and grammar rules on the basis of reading Turkish texts written in Arabic alphabet at the end of the 19th and early 20th centuries. In addition, there is a gap between the language of middle school students and the language of the late Ottoman period. Therefore, there is no material that can be used in Turkish lesson among the texts of that period; even if it is found, this is very limited; even if these texts are intended to be used, they can already be easily accessed, which have already been transferred to Latin alphabet. The presence of vocabulary expected to be taught by the Turkish teacher candidates within the scope of the Ottoman Turkish course also corresponds to an area that they can hardly use in their classes. Lessons in grammar content are considered to be largely appropriate, as most of the subjects coincide with the acquisitions of secondary school Turkish lessons. These courses mainly cover the subjects that a student who started the undergraduate program have somehow seen in some way for almost ten years. In this respect, it can be said that it is appropriate to find the lessons that the Turkish teacher candidates will repeat before they enter the profession. Moreover, these courses also provide a basis for grammar teaching. Lessons in grammar content are considered to be largely appropriate, as most of the subjects coincide with the acquisitions of secondary school Turkish lessons. These courses mainly cover the subjects that a student who started the undergraduate program have somehow seen in some way for almost ten years. In this respect, it can be said that it is appropriate to find the lessons that the Turkish teacher candidates will repeat before they enter the profession. Moreover, these courses also provide a basis for grammar teaching. Basic Concepts of Language Education, Turkish Learning and Teaching Approaches, and Turkish Curricula courses which give the general theory and concept background of Turkish education, are suitable for secondary school in terms of transferring the basic knowledge of skill courses. It can be said that linguistics, text linguistics, semantics, language acquisition lessons in linguistics content are suitable for secondary school in terms of being useful in solving various problems that the teacher will see during teaching and understanding and giving cognitive and linguistic support to the student. It should be remembered that only the contents of history are not suitable for middle school. Teaching Turkish as a Foreign Language and Teaching Turkish to Bilingual Turkish Children lessons which are related to the side fields of Turkish education should be considered appropriate considering the possibility of being a student in the class as a result of immigration, although the education faculty is not intended for the main target group of Turkish teaching. Likewise, the Alphabet Teaching course, which supports students who lack basic skills, should be evaluated as a precaution for the solution of an important problem that many secondary school teachers observe and suffer. Theater and Drama Practices, Turkish Textbook Review, History of Turkish Teaching, Material Design in Turkish Teaching, Exam Preparation and Evaluation in Turkish Teaching, which can be described as technical courses supporting skill training, should be

considered appropriate in terms of details of skill training. At this point, it should be remembered that the content of the history of language has damaged this suitability.

